

haladás fellegvárából a reakció Walpurgis éjszakájává változott át, amelynek üstjében középkori babonák és szűk homlokok mögött rejtőző fantazmagóriák kotyvalékai fortyognak. Európa szívében az értelem leverten bolyong s a jelek szerint nemsokára egyenesen száműzetésbe kényszerül.

Mégis nagyon, talán végzetesen tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a haladás, a forrongó előretörés hadoszlopai most majd teljesen meghódításra készen szolgáltatják ki fegyvereiket a kiméretlen gazdasági és szellemi ellenforradalomnak.

A világpolitikában kialakuló új erővonalak ennek a feltevésnek, vagy impresszióknak éppen az ellenkezőjét bizonyítják. Egy újabb történelmi szerepcsere szenzációja van kialakulóban, nem is véletlenül, sőt sokkal inkább a kauzalitás és az ellentétek dialektikájának kényszerénél fogva.

Amiként a nemzeti szocializmus áradatát való dagadásának a francia reakció volt a lököereje, amely hunyt és macacs szemekkel nézte egy nagy nép teljes gazdasági kiszolgáltatottságát, — azonképpen a német reakció lesz az, amely a francia reakciót baloldalra tolja, helyesebben a francia baloldali pártokat fogja előreengedni abban a harcban, amely természetszerűleg fog a német hitlerizmus ellen kialakulni.

Ósi történelmi tapasztalat, hogy a különböző nacionalizmusok nem hozhatók közös nevezőre és hogy a konzervativizmus nem barátja a szomszéd konzervativizmusának.

A német junker-konceptió és népmilitarizmus ugyan egy ilyen paradox elgondolás méhében fogantatott. Schleicher tábornok és Hitler jómaga is azzal az ötlettel kísérleteznek, hogy a francia, az angol és az amerikai nehézipar és plutokrácia militarista exponensei minden feloldozást meg fognak adni a hitlerizmusnak abban az esetben, ha Németország hajlandó a maga újjászülendő katonai erejét — velük egyetemben — Szovjetország ellen felvonultatni.

Schleicher és Hitler külpolitikai koncepciója ma ugyanaz a koncepció, amely évekkel ezelőtt a Baldwin, helyesebben a Poincaré koncepciója volt: a szovjetellenes front kialakításával és hadbavetésével Oroszországot felszabadítani a szovjet uralma alól — és ennek sikere esetén az orosz piacot újra az európai kapitalizmus vazallusává tenni.

Hogy ez a koncepció alapjában véve elhibázott volt, és hogy nem számolt a világválsággal egyidejűleg létrejött nagy szociális és politikai érdekelváltásokkal, azt most perdöntő tények igazolják.

Az amerikai elnökválasztás par excellence a szovjet elismerésének jegyében indult meg. Roosevelt és Hoover szinte versengenek egymással abban a készségben, hogy melyikük ismerje el hamarabb Szovjetországot, s a diplomáciai elismerés után hogyan perfraktuálják azt a grandiózus üzletet, mely az orosz piac monopolizálását — persze Franciaországgal megosztva ezt a monopóliumot — s ezzel az amerikai prosperitást újálesztésének lehetőségeit biztosítaná.

Hogy ez az új amerikai külpolitikai orientáció a haladás szempontjából mit jelent, azt ma még lehetetlen felmérni. Elsősorban a hitlerizmus katonai és külpolitikai vonatkozású koncepciójának csődjét jelenti, jelenti tehát annak az elszigetelésnek kezdetét, mely az amerikai és francia ipari érdekek összefogásával egyidejűleg a legteljesebb mértékben fenyegeti a reakció Németországát és jelentheti végül a német ipar fölényének megtörését, mely fölény az utóbbi évtizedben éppen az orosz piac meghódításából alakult ki.

Az az ábránd tehát, hogy Schleicher tábornok álljon majd élére a nyugateurópai-amerikai szovjetellenes frontnak, már eleve hajótörést szenvedett. A mérész kalandorok Schleicher által olyanira dicsőített könnyelműsége így alighanem gyors kiábrándulással fog átváltozni s az az autarkia, melyről Hit-

ler professzorai álmodoznak — legfeljebb a német gazdasági élet teljes felbomlásához fog vezetni.

Am ez a felbomlás magában hordja a német reakció politikai csődjének magvát is. A nagy garral beharangozott gazdasági újjászülés így hamarosan temetővé fog átváltozni, amelynek a „Harmadik Birodalom“ hősködoi,

legfeljebb hullarablói, de nem urai lehetnek. S ebben a történelmi szerepváltásban ez az utóbbi az egyetlen vígasztaló motívum. Mert ahol és amíg temetők vannak, ott és addig az élet akarata is fennáll és ez az életakarát hatalmasabb lesz minden hazugságnál és minden idült frazeológiánál.

Salamon László

Jorga csalódott az emberekben és leleplező könyvet ír kortársairól

Bucuresti-Bukarest, augusztus 13. A Curentul érdekes interjút közöl Jorgától. A volt miniszterelnök kijelenti az újságíróknak, hogy nem akar embereket látni, mert mindenki csalódott. — Ne higgyen semmit — mondotta a hírlapíróknak, — Maniunak, aki a legnagyobb hipokrita.

Jorga jelenleg egy könyvet ír a hármasszövetség és Románia viszonyáról, ezenkívül egy kisebb tanulmányt Románia történelméről 1916-tól 1932-ig. Ebben a munkájában, amely néhány hét múlva megjelenik, megmondja a véleményét kortársairól

Mária anyakirályné és egy bukovinai rabbi találkozása Bécsben

Bécs, aug. 13. Mária román anyakirálynő látogatása során, a purkersdorfi Westend szanatóriumban a román követ bemutatatta a királynőnek és kíséretének a szanatóriumban betegen fekvő Schulem Hager csernovici rabbit, a vizsni rabbi-dinasztia tagját, aki néhány év óta Bécsben él. A királynő

meleg érdeklődést tanúsított a beteg rabbi állapota iránt és távozásakor megengedte a rabbinak, hogy megáldja őt. Különösen a román követ tanúsított szívélyes barátságot a rabbi iránt és héber irodalmi ismereteiről tett bizonyosságot a rabbi környezete előtt.

Nem válaszol a vádlott az ügyész kérdésére

a kampóskeresztesek bűnügyének brünni tárgyalásán

Brünn, aug. 13. A Volkssport vezetői elleni bűnügyben a bíróság ma nagy érdeklődés mellett folytatta a tárgyalást. Megkezdődött a letartóztatott Petermichel nélfoglalt anyag tárgyalása. Az első incidensre már a tárgyalás elején sor került. Dembicky dr. védő olyan kérdéseket tett föl, amelyekkel szemben az elnök állást foglalt. Ezzel kapcsolatban az ügyész azt az előterjesztést teszi, hogy az ilyen kérdések feltevését a bíróság ne engedje meg. Erre újabb összetűzésre kerül a sor az ügyész és védő között. Végül a tanács úgy határozott, hogy az ilyen szuggesztív kérdések feltevését a jövőben nem engedi meg, mert ezek kizárják a tárgyalás nyugodt menetét. Ezekután felolvassák a Petermichelnél lefoglalt iratokat.

Az iratok „SA-führer“-nek vannak címezve és „Heil Hitler!“-rel végződnek. A vádlott Petermichel kijelenti, hogy ezen iratokat csak azért címezték hozzá, mert általános ismert és Prágában állandó lakhellyel bír. A lefoglalt levelek között a „Volkssport“ többi tagjai Petermichelről szabadságot kérnek egy-két napra. Az ügyész néhány kérdést intéz a vádlotthoz. A kérdésekre a vádlott bizonytalanul vagy kitérően válaszol.

Britannia dr. védő gunyos megjegyzéseket tesz az ügyész felé, mire a tanács elnöke figyelmezteti, hogy ironikus megjegyzéseitől tartózkodjon. Közben kijelenti az elnök, hogy a tárgyalás fegyelmet vezetése sok oka van. Az iratok ismertetéséből kiténik, hogy az egyes parancsnokok milyen disztinciókat viselhetnek. A vádlott erről is kijelenti, hogy minderről nincs tudomása. Ezután az ugyancsak Petermichelnél lefoglalt Propagandamarsch bodenbachi jelentésére térnek át, amelyben kötelezi a Volkssport

tagjait, hogy az általuk megrendezett ünnepeken egyenruhában vagy sportöltözketben jelenjenek meg. Továbbá kötelezik a tagokat, hogy egyenruhájukat tartsák a legnagyobb rendben és egytorló intézkedéseket helyez kilátásba a fegyvelemsértőknek. Petermichel azzal felel, hogy ezt a parancsot csak véletlenül kapta kézhez kollégáitól. Az ügyész által feltett több kérdésre a vádlott nem válaszol.

Britannia dr. védő több utasítást ad a vádlottnak, mire az ügyész azt indítványozza, hogy a bíróság ezért a védőt rója meg. A bíróság megállapítja, hogy a védő utasításait nem hallotta, a jövőben azonban, amennyiben ilyeneket észrevesz, fegyelmi büntetésben fogja részesíteni a védőt. Erre az ügyész megjegyzi, hogy eláll további kérdések feltevésétől, mert ilyen körülmények között eredménytelennek tartja azokat.

A délutáni tárgyaláson folytatták a rendőrségi jegyzőkönyvek és jelentések felolvasását. A rendőrségi jegyzőkönyvek homlokegyenest ellenkezők a vádlottak vallomásaival, mert a jegyzőkönyvek szerint a vádlottak az előzetes kihallgatásuk alkalmával a rendőrségen mindent bevallottak. Petermichel vádlott a prágai rendőrségen bevallotta, hogy a „Volkssport“ bodenbachi és fulneki kerületi szervezetének elnöke volt. Bevallotta továbbá azt is, hogy katonai alakulatokról volt szó, melynek tagjai hűségüket tették. A „Volkssport“ megbeszéléseit magánlakásokban tartották meg, ahol a felsőbb utasításokat beszéltek meg. Bevallotta továbbá, hogy alvezéri kurzusokat rendeztek, amelyeken katonai gyakorlatokat végeztek. Az iratok felolvasását a bíróság holnap délelőtt tíz órára halasztotta.

A Nagyváradon fennálló zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó zsidó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

NAGYVÁRADI ZSIDÓ FIU-INTERNATUSBAN

Szigoruan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. Oradea, Str. Delavrance 17.

**Miért kell naponta
litérszámra
izzadnia?**

Sudeol
megszünteti
a láb-, kéz- és hónalj
izzadást.

**Julius végén 457.207
munkanélküli volt
Csehszlovákiában**

Március végére 700.000-re emelkedik a munkanélküliek száma?

Prága, aug. 13. Julius hónap folyamán valamit enyhült a munkanélküliség, azonban ez a szokásos időszak munkák részben állott elő. Előzetes becslés szerint július végén a munkanélküliek száma 457.207 volt, tehát 1080 munkanélkülivel volt kevesebb, mint június végén. Érdekes összehasonlítást tenni a múlt esztendő munkanélküli standardjával, különösen ha figyelembe vesszük, hogy ezekben az években fejlődött ki az a gazdasági krízis, amelynek nyomása alatt ma szenved az emberiség és amelynek hatásaként a munkanélküliség jelentkezik. A múlt évben ugyanezen idő alatt a munkanélküliek száma 211 ezer volt, az azt megelőző évben pedig 77.300, három évvel előbb pedig 32.700. Ebből az következik, hogy a gazdasági helyzet fokozatos rosszabbodása folytán a munkanélküliség is súlyosbodik, bár az időszak enyhülés a munkanélküliségben általában fokozódik. A jelekből azt a következtetést is le lehet vonni, hogy a munkanélküliség emelkedik és bizonyos időszakos javulástól eltekintve tudomásul kell venni, hogy évekig szóló stabil javulással nem számolhatunk. Néhány hónap előtt még a gazdasági élet szakemberei sokat vártak a nyári hónapoktól, ma azonban már bizonyosra vehető, hogy ezek a várakozások hiuknak bizonyultak és ha így fejlődnek tovább a gazdasági élet eseményei, az őszi hónapokban tul fogják lépni a múlt esztendő rekordszámát a munkanélküliség terén. Szézonserűen nézve a dolgot, meg kell állapítani, hogy július vége jelenti a munkanélküliség grafikonján a legmélyebb pontot. Ha matematikusan fejlődnek a dolgok, akkor a jövő év márciusra fogja ez a grafikon legmagasabb pontját elérni. Március végére 700 ezer munkanélkülivel lehet számolni.

Az évtized legnagyobb alkotása

Zilahy: Két fogoly. Könyvnap kiadás. 618 oldal, díjvászkonkötésben 90 lej. A Szökevény 88 lej. Utánvétellel portóval, beküldeve portmentes LEPAGE-nál. K-vár.

Dr. Lengyel gyógyintézete

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 111.
(Ferenc József-ut) Telefon 211.

a mai nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel új osztályokat létesített:

III. osztály ötszöri napi étkezéssel 120 L
II. osztály ötszöri napi étkezéssel 180 L
I. osztály ötszöri napi étkezéssel 240 L

Bármilyen műtét vagy szülés esetén lényegesen redukált díjazással.

Röntgen, Quartz, Diatermia, Sollax, Villanyfürdők és másnemű villanykezelések szintén redukált árral.

Diétás konyha orvosi ellenőrzés mellett. Bejáróbeteg részére is.

Cukorbeteg, szívbetegek, érlemeszedésben szenvedők, vese betegek, köszvényes és reumás betegek, gyomor és bél-fekélyben szenvedők, krónikus bélhurutban és epekőben, valamint krónikus epehólyaggyulladásban szenvedők részére.

Hízó és fogyókurák.

Bővebb felvilágosítással és prospektussal szolgál az intézet gazdasági osztálya.

A román

Erdély kifizető

Bucuresti-Kelet tudósító minisztérium stette a váltólyó év első feisége van ennek, hogy nem helyzetet túszámok, hanem való hitelválsvény egyrészt törvény másrkrist és csaták a hitelél már csak néhány tranzakció

Ezért az igtatata az óvatolásra kezkenéséről száben az adóso retesebben t ket. Hanem összeszregorod nem igen fog többségben nben, hogy k ilyen körülm az óvatolások zött is nagyol nek, amelye hosszabbított zetéséről az vagy az új nem is akarr Másik érd hogy előzőr Bánát és Buk és Beszarábó működő port sokat, ezekr készíteni. Erd jegyzői titok tak az óvatol pig is fennm ebben az év óvatolási kir lokra az iga kezésére boc

A kimutat julius elsejé 145 ezer 45 milliárd 915 részek szerin kézképpen

Erdély és

Január
Február
Március
Április
Május
Június

Összesen
Regát:

Besarabia:

Bukovina:

Összesen:
A legnagyobb szerepel, ah

„SILK“

Selyem any nyok, a leg divatszinekb „SILK“ új Cluj, Str. Társ. palot Georgett 16

A romániai gazdasági válság megdőbentő statisztikája

Hárommilliárd lej értékű váltót óvatoltak meg 1932 első felében

Különösen a Regátban és Bukovinában dühöng az inzulvenca

Erdélyben közel 800 millió lej értékű váltó maradt kifizetetlenül

Bucuresti-Bukarest, aug. 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az igazságügyminisztérium statisztikai osztálya elkészítette a váltóóvatolások statisztikáját folyó év első felére. Két különös érdekessége van ennek a kimutatásnak. Az egyik az, hogy nemcsak a nyomasztó gazdasági helyzetet tükrözik vissza a statisztikai számok, hanem az egyre érezhetőbbé váló hitelválságot is. A konverziós törvény egyrészt, a bírói likvidálásról szóló törvény másrészt elmélyítették a bizalmi krízist és csaknem teljesen megbénították a hiteléletet, amelynek létezését ma már csak néhány szórványosan előforduló tranzakció szimbolizálja.

Miért csökkent az óvatolt váltók száma

Ezért az igazságügyminisztérium kimutatása az óvatolások számának és a megóvatolásra kerülő váltók összegének csökkenéséről számol be. Nem mintha 1932-ben az adósok pontosabban és lelkiismeretesebben teljesítenék kötelezettségeiket. Hanem azért, mert a váltóhitelélet összezsugorodott. A kereskedelmi életben nem igen fogadnak el, a bankok pedig többségben nincsenek abban a helyzetben, hogy kölcsönöket folyósíthassanak. Ilyen körülmények között érthető, hogy az óvatolások száma csökkent, ezek között is nagyjából régi váltók szerepelnek, amelyeket ki tudja, hányadszor hosszabbítottak meg és amelyeknek kifizetéséről az adósok vagy nem tudnak, vagy az új törvényekre támaszkodva, nem is akarnak már gondoskodni.

Másik érdekessége a kimutatásnak, hogy először szerepelnek benne Erdély, Bánát és Bukovina adatai is. A Regátban és Beszarábiában a bíróságok mellett működő porterek végzik az óvatolásokat, ezekről tehát lehetett kimutatást készíteni. Erdélyben és Bukovinában közjegyzői titoktartás fedezete mellett folyt az óvatolások. A titkosság a mai napig is fennmaradt, viszont a közjegyzők ebben az évben először voltak hajlandók óvatolási kimutatásaikat statisztikai célokra az igazságügyminisztérium rendelkezésére bocsátani.

Három milliárd lejről szóltak a megóvatolt váltók

A kimutatás szerint január elsejétől július elsejéig az egész ország területén 145 ezer 451 váltót óvatoltak meg, 2 milliárd 915 millió lej értékben. Ország-részek szerint a váltóóvatolások a következőképpen oszlanak meg.

Erdély és Bánát:		
Váltók száma	Érték	
Január	6.807	97.009.107 lej
Február	6.568	90.000.512 lej
Március	7.825	100.048.216 lej
Április	7.924	120.022.162 lej
Május	8.720	155.214.956 lej
Június	8.994	169.434.135 lej
Összesen:	46.838	731.729.088 lej
Regát:	69.651	1.882.971.705 lej
Besarábia:	18.838	168.896.761 lej
Bukovina:	10.393	131.214.255 lej
Összesen:	145.720	2.914.811.809 lej

A legnagyobb összeggel tehát a Regát szerepel, ahol a megóvatolt váltók értéke

"SILK" új selyem és női divatüzlet

Selyem anyagok a legjobb gyártmányok, a legújabb szövésekben, az összes divatszínekben, olcsó árak mellett. "SILK" új selyem és női divatüzlet Cluj, Str. Univ. 1. (Első Erdélyi Bizt. Társ. palota) Crepdechín 85 lejtől Crep Georgett 160 lejtől. Tiszta selyem japán 92 lej.

nagyobb volt, mint az összes többi országrészekben együttvéve. A régi királyság a megóvatolt váltók 64,5 százalékát képviseli. Erdély és Bánatra 25,90, Beszarábiára 5,7 és Bukovinára 4,7 százalék esik. Az inszulvenca különösképpen a régi királyságban dühöng, de területéhez viszonyítva Bukovinában is feltűnően nagy a ki nem fizetett váltók összege. Másik érdekessége a kimutatásnak az, hogy míg a régi királyságban március, április tájékaán csökkent és azután emelkedik az óvatolások száma, addig Erdélyben és Bukovinában januártól kezdve fokozatosan, hónapról-hónapra szaporodnak a váltóóvatolások.

Igen érdekes képet nyújt a kimutatás, ha a számokat az adósok minőségének szemüvegén keresztül vizsgáljuk meg. A kisadósok sok váltóval, de aránylag kis összeggel vannak képviselve. 145 ezer megóvatolt váltó közül a 10 ezer lejnél

nem nagyobb váltók 69,80 százalékot képviselnek, viszont a megóvatolt összegnek mindössze 13,60 százalékát teszik ki, közepadósok váltói — 10 ezer — 50 ezer lejig — a váltók számának 21,87 és összegének 22,41 százalékát. A nagyadósok, akiknek váltói 50 ezer lejen felüli összeget képviselnek, a megóvatolt váltók értékének 63 százalékát mondhatják magukénak.

A megóvatolt váltók száma felére csökkent

Ennek viszont az az érdekes tanulsága, hogy a krízis a nagyadósokat is erőteljesen sújtja. A folyó év első felében megóvatolt 3 milliárd 64 százalékkal olyan emberek tartoznak, akiknek hitelképességét 50 ezer lejnél nagyobb összegre becsülték. Az elmúlt évvel szemben Erdélyre és Bukovinára nincs megfelelő összehasonlítási alap, miután ezekben az or-

Szörme-szükségletét most szerezze be!!

Saison előtti olcsó árak. Legújabb párisi modellek kizárólag a

Weisz Fivérek

szörme-szalagjában Cal. Reg. Ferd. 5. (Szabó Jenő-ház)

szágrészekben eddig nem készült óvatolási statisztika. A Regátban és Beszarábiában az összehasonlítás a következő képet mutatja:

Regát:	
1931	1932
Megóvatolt váltó:	134.274
	69.651
Beszarábia:	
	37.706
	18.838

A megóvatolt váltók száma tehát a két országrészben felére csökkent. A váltók által képviselt összeg viszont a Regátban 2 milliárd 28 millió lej volt, tehát csak valamivel nagyobb, mint az ebben az évben megóvatolt váltók értéke. Beszarábiában az óvatolt váltók értéke egyetlen év alatt az egyharmadára csökkent le.

Vaida reméli, hogy Lengyelország mégsem fogja ratifikálni az orosz paktumot

„Ha a Kellog-paktum csak papírrongy — mondotta Vaida — úgy minden szerződés az”

Bucuresti-Bukarest, augusztus 13. A Lupta mai számában közli Vaida miniszterelnöknek egy varsói lap számára adott nyilatkozatát. A miniszterelnök többek között hangsúlyozza, hogy Románia mindent elkövet, hogy szorosabban fűzze a baráti kapcsolatokat Lengyelországgal és előmozdítsa a közös érdekeket. Nem tudom, — mond-

ja Vaida, — miért nem elegendő a Kellog-paktum minden háborus veszedelmével szemben. Nézetem szerint ez a szerződés teljes garanciát nyújt a békére és aki ezt nem akarja megtartani, azzal szemben más egyezmények sem nyújtanak kellő biztosítékot. Ha a Kellog-paktum csak papírrongy, úgy min-

den szerződés az. Remélem, hogy vég eredményben Lengyelország nem fogja ratifikálni a lengyel-orosz megmegtámadási szerződést. Vaida végül utalt a Dnyeszter partján történt szomorú eseményekre, amelyek a román-orosz kapcsolatokat nem hozták közelebb egymáshoz.

A köztársaságot éltették és a statáriumot támadták a magyar képviselőház tegnapi ülésén

Eckhardt Tibor a rettenetes nyomorra hivatkozott

Budapest, augusztus 13. Az ellenzéki képviselők akciójára tudvalevőleg pénteken rendkívüli ülésre ült össze a képviselőház. Megnyitást után Almássy László elnök a Ház üdvözlését tolmácsolta József főhercegnek abból az alkalomból, hogy a főherceg hatvan éves lett. A szocialista képviselők nagy zajjal, közbeszólásokkal fogadják a beszédet és a köztársaságot éltetik.

Bessenyei Zénó kormányparti odakiált a szocialistáknak: — Éltessék Sevillában! Rövid ideig tartó nyugalom után újból tüntetnek a szocialisták a statárium ellen. Eckhardt Tibor független kisgazdapárti — aki az ülés összehívói között volt — megindokolja, hogy miért tartották szükségesnek a képviselőház összehívását. — első sorban: az országos nyomor, a rossz mezőgazdasági terméseredmények, aztán az, hogy a lakosság élelmiszerét évek óta állandóan süllyed. Egyes helyeken, különösen Abauj-Torna megyében a helyzet szinte kétségbeesítő.

Kifogásolja Eckhardt a gazdamoratóriumot jelenlegi formájában és nagyobb arányú kamatleszállítást követel az eladósodottaknak. Követeli ezután a földhöz jutottak ügyének a rendezését. Súlyos mulasztással vádolja a földművelésügyi minisztériumot azért, mert még mindig nem jött létre kereskedelmi szerződés Ausztria és Magyarország között. Nem tudja megérteni, hogyan történhetett az,

hogy Ausztriától csupán egymillió pengő értékű fát vesz át Magyarország és ugyanakkor a vámháborus viszonyban levő Csehszlovákiától sokkal többet. Adatokkal bizonyítja, hogy Kecskemét uborka exportja az idén csak egytized része a tavalyinak, az osztrákokkal való meg egyezés hiánya miatt. Mindezekre nézve sürgős intézkedést kíván.

Elítéli az állam exportpolitikáját, különösen az állat kivitel terén és ki kel a közigazgatási erőszakosságok ellen. Ezután Turchányi Egon keresztény ellenzéki és Buchinger Manó szocialdemokrata szólalnak fel.

Károlyi Gyula gróf miniszterelnök válaszul Eckhardtnek. A kiveteli engedélyek rendszerét éppen a rossz buzatermés miatt léptette életbe a kormány, mert tudnia kell, hogy milyen mennyiségű termést visznek ki az országból. A kormány a gazdamoratóriumot csak végső szükségképpen léptette életbe, de tovább kiterjeszténi nem fogja, mert ártana az ország hitelének. Javasolja a miniszterelnök, hogy a Ház napolja el önmagát a nyári szünet végéig.

Ezután Weltner Jakab szocialista élesen kikelt a statárium ellen és azt hangoztatja, ne bitófát, hanem kenyeret adjanak a népek. Követeli a dolgozók nevében, ha már fentartják a statáriumot, úgy alkalmazzák úgy a jobb, mint a baloldallal szemben. Azután részleteket olvas fel Weltner a Vannay-féle puccs tárgyalásának jegyzőkönyvéből. A puccs-

lason is bevallották, hogy kaszárnyákat akartak elfoglalni, fegyveres fölkelést szerveztek, még sem állították őket statáriális bíróság elé.

Végül Törekyt, a statáriális bíróság elnökét támatta Weltner, aki nem tudta túrtörtetni magát és a tárgyaláson is nyilvánította szélsőséges politikai felfogását.

Weltner beszéde után szavazásra került a sor, amelynek eredménye szerint a Házat október 26-ra napolják el. Az ellenzéki képviselők ötvenen már is beadták az elnökséghez a kérést, hogy a parlamentet augusztus hó 25-re hívják egybe.

A timisoarai fiúliceum, felsőkereskedelmi iskola és leánygimnázium nyilvános joguak.

A zsidó iskolákkal kapcsolatosan működik

az évek óta fennálló modern

kóser fiuinternátus

Elegendő jelentkező esetén a leányok részére is szigorúan kóser

internátus nyílik meg

Erdeklődőknek prospektust küld az igazgatóság. Directiunea Iiceului si Internatului Evreesc Timisoara I.

KÖZGAZDASÁG

Vagy restabilizáció, vagy vagyondezsma

Irta: dr. Kertész Samu (Szilágycseh)

Közreadjuk alábbi cikket, amely szerzőjének egyéni álláspontját juttatja kifejezésre és amelynek megállapításai a szerkesztőség nem mindenben ért egyet.

Kétségtelen dolog, hogy a nemzeti-parasztpártnak tényleges többsége nincs, hiszen alig 36—37 százalékat nyerte el az összes szavazatoknak.

A németekkel együtt, akikkel blokkban volt a választás rendjén, alig érte el a 40 százalékat, ebből leszámítva a németeknek szavazatait, ami legalább 3 százalékos teszt ki, kétségtelen, hogy a nemzeti-parasztpárt nem nyerte el az összes szavazatoknak többségét és így az is kétségtelen, hogy a nemzet többsége nem áll a háta mögött.

Az a körülmény, hogy a választási törvény többséget adott, csak belföldi szempontból bírhat fontossággal, a külföld nagyon jól tudja, hogy nincs többség és így a nemzeti-parasztpárti kormány egyedül még jobb viszonyok között sem kaphat külföldi kölcsönt.

Ennek a ténynek nagyon nagy fontossága van, hiszen a politikánk jelenleg a konverzió körül forog.

Mindenki tudja, hogy a konverziós törvény és az azzal kapcsolatos hangos korteskedés, demagogikus felhívások, manifesztációk, odáig juttattak mindnyájunkat, hogy bankjainkban nincs pénz, iparunk, kereskedelmünk haladéklék, intelligenciánk semmi jövedelemmel nem rendelkezik, mindenki imobil.

A kérdés nagyon kényes, nagyon nagy kérdés, hogy a nemzeti-parasztpártnak meg van-e a jogi alapja, hogy egyedül oldja meg ezt a kérdést.

Hiszen tényleges többsége nincs. Ezt mi zsidók is éreztük, mert a szavazatok arányában nekünk jutandó 10 mandátumból ötöt a prémium elszedett és a kormánypártnak juttatott.

Ez az öt mandátum és a többi 150 — amit a törvény a nemzeti-parasztpártnak juttatott, anélkül, hogy ténylegesen megkapta volna e mandátumok szavazatait — mandátum ugyan, de azokat a nemzeti-parasztpárt csak a saját nevében gyakorolhatja és nem a nemzet nevében, hiszen a prémiumokkal csak a mandátumokat vette el, de ezzel a ténnyel a szavazatok nem szerezték meg.

A kérdést mégis meg kell oldani, mert ha nem oldjuk meg, úgy a tönkremenés meg nem gátolható.

Ismétlem: a kérdés nagyon kényes. Egyfelől vannak a parasztek, az adós parasztek nagy tömegei, akiknek tetszik a konverzió, hiszen tényleg adósok s a konverzió folytán nem kell fizetniük

semmit, az a kötelező, hogy a fél adósság elengedése mellett a másik fele 30 év alatt fizetendő 4 százalékos kamattal, mindennek, csak fizetésnek nem nevezhető.

A másik oldalon állnak a tönkretett bankok, a tönkretett kereskedők, iparosok és más hitelezők óriási tömege.

Én magam is tapasztaltam, hogy a hitelezőknek nagy tömege kerül ki a paraszttöbbségtől, akik társainknak kölcsönöket adtak és ezek a lehangosabbak, amidőn panaszkodnak a konverziós törvény igazságtalanságai ellen.

Ha Szilágy megyét vesszük alapul, ahol a konverzió alá eső adósságok — 20 holdan aluli birtokosok adósságai — kb. 300—320 milliót tesznek ki, úgy nyugodtan mondhatom, hogy az egész országban ez nem másfélmilliárdot tesz ki, ahogy a lapok hirdetik, hanem legalább 5—6 milliárdot.

A legegyszerűbb megoldás lenne: az állam vállalja magára, fizesse ki ezt az összeget és a parasztek tömegei fizessék vissza az államnak 4 százalékos kamattal együtt a kifizetett összeget 20—30 év alatt, a részleteket az állami adókkal együtt hajtanák fel.

Valóságos áldás lenne ez a megoldás. A banki élet, a hitel megindulna, a kiszáradt erek megtelnének friss vérrrel, valóságos felvirágzás állapotába jutnának. Ez a megoldás azonban keresztülvihetetlen.

Nincs pénz.

Nincs kölcsön.

A restabilizációtól félnek, bár ez lenne a legegyszerűbb megoldás.

Hát akkor mi lesz?

Minő megoldás készül?

A vagyondezsma?

Tetszetős megoldás, csak hogy sok baja van ennek a megoldásnak.

Es pedig:

A vagyondezsma összege játszva leheteti ezt az 5—6 milliárdot.

Csak hogy itt jön a baj: a vagyondezsma 10—20 év alatt folyhat be, ha ugyan befolyik, hiszen minden ember, így tehát a gazdagok is — gazdagok alatt értem a vagyonos embereket, akiknek vagyonuk van, de pénzük nincs, — fizetni nem tud.

A segítségre pedig sürgős szükség van.

Ha tehát a vagyondezsma 10—20 év alatt be is folyik, abból egy fillér se fordíthatunk erre a célra, megenné a behajtással járó adminisztráció.

A kérdést pedig csak meg kell oldani, az a megoldás, ami az Argetoianu—Jorga féle törvényben van, mindennek, csak megoldásnak nem nevezhető.

Ha tehát se külföldi, se belföldi kölcsön nincs, ha a stabilizáció tabu, azt érinteni nem szabad, ha a nemzet összes rétegeinek nem érdeke ennek a kérdésnek a megoldása, — hiszen a parasztsínes segítve azzal, hogy el van engedve a fél adóssága, de a további hitele és így ennek hiányában a kereseti lehetősége a nulláváj egyenlő, a hitelezők siralmas helyzetéről nem is beszélve, — mégis csak vissza kell térnünk a vagyondezsmahoz.

Ezzel kapcsolatosan a következőt ajánlanám:

1. Pontos statisztika a tiszta nemzeti-vagyonról.

2. Pontos statisztika a kisbirtokosok adósságairól.

Ha ez a két statisztika megvan, pontosan tudjuk, hogy mennyi pénzre van szükség. Tudjuk azt is, hogy a tiszta nemzeti vagyon hány percentjére van szükségünk ennek az adósságnak a kifizetésére.

Ha ezek az adatok rendelkezésünkre állnak, egy törvénnyel meg kell állapítani a vagyondezsma összegét és azt is, hogy ez a vagyonnak hány percentje és hogy ezeket a percenteket, ami a tiszta vagyonnak 3—4 százalékánál több nem lehet, hány év alatt kötelesek a vagyon tulajdonosok befizetni.

Ezzel a törvénnyel tehát szereztünk egy vagyoni állapotot.

Ezt a vagyont értékesíteni lehet.

Ha tehát kölcsönt nem kap a kormány, adja el ezt a vagyont.

Az a külföldi hitelező csoport, amely meg fogja venni a kivitett dezsmaival fedezett állami követelést, kifizeti 70—80 százalékban és készpénzben az összeget, ennek ellenében jogosult lesz a vagyondezsma percentjeit maga felhajtani, a törvényben meghatározott időben és módon.

Természetes, hogy a kérdés nagyon de nagyon kényes.

Mielőtt ez a tranzakció megtörténne, jogerősen meg kell legyen állapítva, hogy minden egyes vagyon mennyit kell, hogy fizessen.

Nehogy a külföldi konzorciumnak legyen joga ezt megállapítani.

Más megoldás nincs.

Vagy ez, vagy a restabilizáció.

Kincstárjegyek kibocsajtása nem megoldás, különösen nem akkor, amidőn 5—6 milliárdról van szó.

Ennek a megoldásnak azonban csak végszükség esetén van helye, sokkal egészségesebb megoldás lenne az új stabilizáció.

Ha Anglia, Belgium, Lengyelország tudott új stabilizációt csinálni és Amerika szintén kénytelen erre az utra lépni, úgy mi is megtehetjük, hiszen aranyfedezetünkben semmit sem veszítettünk, az aranyfedezet érintetlen marad, csak a bankjegyeink értéke szállana le, ennek ellenében azonban bankjegyeink száma

HASZNOS TUDNI,
hogy sokféle betegségeknek vehetjük elejét, ha **Schmidthauer** keserűvizével eltávolítjuk a gyomor és belekben rejtőző és kórokat okozó baktériumokat.
Utasítás minden pakckhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

kétszeresre emelkedne, a többletből játszva ki lehet fizetni az adósságot és meg lehet indítani az egészséges vérkeringést.

Egyedüli nehézség: a külföldi adósságok, hiszen ezeket arannyal kell fizetni; ezen is lehet segíteni egy évi moratoriummal, melynek elteltevel gazdasági életünk megerősül, megszilárdul s akkor tudunk fizetni a kisebb értékű, de egészségesebb lejjekkel.

Tehát vagy új stabilizáció, vagy a fenti módon vázolt vagyondezsma segíthet rajtunk.

A jelenlegi állapot nem maradhat, azon segíteni kell.

A konverziós törvényokozta sebeket be kell gyógyítani.

Nem elég a törvényt módosítani, a sebeket gyógyítani is kell.

Németország, Olaszország és Japán ki akarnak lépni a Népszövetségből?

A három nagyhatalom esetleges kiválása veszélyeztetné a világgazdasági konferencia sorsát

London, augusztus 13. A Daily Telegraph diplomáciai tudósítója ismét megkérdezi a vészharangot a Népszövetség felett. Részletesen ismerteti Stimson amerikai államtitkár álláspontját a mandzsuriai kérdésben és annak az aggodalmának ad kifejezést, hogy Japán ki fog lépni a Népszövetségből, ha az Stimson államtitkár álláspontját magáévá teszi.

A cikk foglalkozik Németország és

Olaszország szerepével is és azt írja, hogy a két nagyhatalom szintén ki akar lépni a Népszövetségből, mert nincs meg elégedve a genfi munkával. A Daily Telegraph szerint a három nagyhatalom lépése komolyan veszélyeztetné a küszöbönálló világgazdasági konferencia sorsát is, ezért arra kellene törekedni, hogy a konferenciát minden tekintetben teljesen függetlenítsék Genfől.

Ma ér véget a losangelesi olimpiász

Németország lett a vízpoló-bajnokság második helyezettje

Losangeles, augusztus 13. Holnap befejezést nyernek Losangelesben az olimpiai versenyek. A tegnapi nap igen izgalmas lefolyású volt és különösen a tornászversenyek szűriének magartartása váltott ki nagy elégedetlenséget a magyar közönség körében, miután Pellét szándékosan elűtötték a világbajnokságtól.

A tegnapi nap eseményeiről az alábbi tudósításunk számol be:

Amerika nyerte a 400 m. női gyorsuszt is

A női toronyugrás döntőjében olimpiai bajnokságot nyert az amerikai Pointon. Második az amerikai Collmann, harmadik az amerikai Robbers, negyedik a svéd Ingeborg Sjöquist, ötödik a dán Larsen. A bécsi Medi Eppli Európabajnok csak hetedik lett.

A 400 m. női gyorsuszt első középfutamát az amerikai Helen Maddison nyerte 5 perc 40.7 mp.-cel, második a dél-afrikai Mackell, harmadik az amerikai Forbes. A második középfutamában első lett az amerikai Neigh 5 perc 50.8 mp.-cel, második a francia Godard, harmadik az angol Cooper.

A tornászversenyek egyéni korlát olimpiai bajnokságát az olasz Neri szerezte meg 56.9 ponttal. Második a magyar Pele 55.8 ponttal, harmadik a finn Savolainen, negyedik az olasz Norona, ötödik az olasz Lertora, hatodik az amerikai Joachin.

A japánok újabb sikerei

Losangeles, augusztus 13. A 100 m. hátusztás olimpiai bajnoka a japán Kio-kawa lett 1 perc 08.6 mp.-cel. Második a japán Iriye 1 perc 9.8 mp., harmadik a japán Kawazu 1 perc 10 mp., negyedik az amerikai Den Zeer 1 p. 10.0 mp., ötödik a német Küppers 1 p. 11.3 mp., hatodik az amerikai Kerber 1 p. 12.8 mp.

Amerika csapata nyerte a 4×100 m. női gyorsusztó staféta olimpiai bajnoksá-

gát 4 perc 38 mp. olimpiai és új világrekordidővel. Második lett Hollandia csapata 4 perc 45 mp.-cel, harmadik Anglia 4 p. 52.4 mp., negyedik Kanada 4 p. 57 mp., ötödik Japán 5 perc 7 pm.

A 200 m. mellusztás első középfutamában a japán Kojike győzött 2 perc 44.9 mp. új olimpiai rekorddal, második lett a japán Tsuruta 2 perc 45.4 mp., harmadik a fülöp-szigeti Adjaludin 2 perc 50.2 mp.-cel. A második középfutamában a német Sietes győzött 2 perc 47.6 mp.-cel, második a fülöp-szigeti Ileeonzo 2 perc 48.4 mp., harmadik a japán Nakagawa 2 perc 52.4 mp. A finn Rheingold Európabajnok és a kanadai Spence világrekorder a középfutamokban kiestek.

Németország—Japán 10:0 (3:0)

Az 1500 m. első középfutamában a japán Kitamura győzött 19 perc 51.6 mp.-cel. Második lett a francia Paris 20 p. 4.2 mp.-cel, harmadik az amerikai Christi. A második középfutamában a győztes japán Nakino 19 perc 28.4 mp.-cel új olimpiai rekordot ért el, amelynek csak Arne Borg Bolognában 1924-ben elért eredménye és világrekordja jobb, második lett az amerikai Crabbe, harmadik az ausztráliai Ryan. Az olasz Costoli és az ausztráliai Charlton kiestek a középdöntőkben.

A német—japán vízpolómeccset a németek 10:0 (3:0) arányban nyerték s ezzel az olimpiai vízpolótorna második helyezettjei lettek az amerikai válogatottnál jobb gólarányukkal.

Az egyéni kardbajnokság küzdelmeiben a tízes döntőbe jutottak: A magyar Kabos, Petschauer és Piller, az olasz De Vecchi, Gaudini és Salafia, a német Casimir, a dán Osier és az amerikai Houfman és Armitage.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

**Gyárosok, kereskedők,
iparosok figyelmébe!**

Kénvirág	Schelláck
Kénlap	Dextrin
Bárium-sulfid	Hidegeny
Stearin	Gummi arabicum
Japánviasz	Gummi tragant
Carnaubaviasz	Anilinfestékek
Balsamterpentin	Anilinfestékek
Wasserstoffsuperoxid	Lackok (sprit)
(Hidrogén)	Tovotta-Uszókenőcs
Sósav	Gyanta
Kénsav (füstölő)	Haizsir
Denaturált szesz	Növényolaj
Photo vegyszerek	Ételolaj
Laboratóriumipreparátók	Cserzőanyagok
	Chrómsók

Calcium carbonicum precipitatum orig. 50 és 100 kgs. zsákban rendkívül olcsón

és az összes technikai vegyszerek közvetlen importja

Ullmann József & Fia
Craday, telefon 677.

"A r

Eg

Cluj-Kolozs Kelet tud.) A hogy a lapok brutális hírért ménynek. Kül rendőrhatalom ezen a téren. szen a kommu nusított delik minden bünre alkalmaztatik

Er res A regátban eioi vannak. gek szádiszti vagy tulbuzg formája az ok hatóságok tud ,sfanta, batai el.

Es ezen a t nyes gyorsas lyi hatóságok vonatkozásba A nemzeti pá harcának egy ni a barbár vénytisztelete getek. Vaida zetiparasztpá tere, körend ség és szigur ség respektál lotta, hogy v szemben emt esal emlékez ség föitkára mert sajátke non, Vaida titkárt azonb itélték a bír órségi vezér

Azóta hall litásokról. A ván elfeledk valamikor meglepőbb a szájában a tőme, dr. Pet világot. A p marista veze lándzsát a kifejezésre len. Tutea t írja:

"A belügy néhány meg ról a „törvé amely a bu A hagyomá a mi rendőr ben egy sze közjogi és p nál. Román vad és veré gára, egy e lételessé t létezését. A embereket vétségekért zavarodott ért megnyo lam nem t dalni hasz strukturájá ne egyebet ba rendőri onk, hogy rü terrorja olyan emb bünök meg nyekben kavernák tudományo ha a rendő inkvizíciós nomitsa a egy Torky ladják. Egy jében nem vésbé bizo kodik, vag almazza a

"A romániai rendőrség a forradalom előkészítésének szerepét vállalta magára"

Egy chemarista vezető feltűnéstkelő éles támadó cikke a rendőrség és csendőrség brutális verései ellen

Cluj-Kolozsvár, augusztus 13. (Az új Kelet tud.) Alig mulik el nap anélkül, hogy a lapok valamely újabb hatósági brutális hírével ne tálnának a közvéleménynek. Különösképpen egyes városok rendőrhatalóságai tesznek ki magukért ezen a téren. A szoktoltavajtól kezdve egészen a kommunista összeesküvéssel gyanúsított delikvenszekig minden vétségre és minden bűnre egyszemre nyomozási eszköz alkalmaztatik: a bot.

Erdélyben is megtanulták a regát évtizedes tradícióját

A regátban a verésnek évtizedes tradíciói vannak. Ott nem az alárendelt közegek szádisztikus hajlamainak kiélése, vagy tulbuzgóságának megnyilatkozási formája az ököl és a gummibot. A regati hatóságok tudatában vannak a „verés”, a „santa, bataie” valóságos koncepcióként él.

Es ezen a téren az egységesítés tüneményes gyorsasággal megtörtént. Az erdélyi hatóságok alig maradnak el ebben a vonatkozásban regati kollegáik mögött. A nemzeti parasztpárt hajdani ellenzéki harcának egyik jelszava volt: kiküszöbölni a barbár nyomozó eszközöket és törvénytiszteletre szoktatni a hatósági közegeket. Vaida Sándor, mint az első nemzeti parasztpárti kormány belügyminisztere, körrendeletben hívta fel a rendőrség és szigorúca figyelmét a törvényesség respektálására és figyelmükbe ajánlotta, hogy veselkedjenek a polgárokkal szemben emberségesebben. Sőt, ha nem esal emlékeztünk, a bucaresti rendőrség főtitkárát bíróság elé állították, mert sajátkezűleg „nyomozott” Solomon, Vaida Sándor merénylőjén. A főtitkár azonban csak enyhe pénzbírságra ítélték a bíróságok, miért is később rendőrségi vezérfelügyelővé lépett elé.

A Patria feltűnéstkelő cikke a rendőrbatalításokról

Azóta hallgat a krónika a rendőrbatalításokról. A nemzeti parasztpárt is nyílván elfeledkezett programjának erről, a valamikor sarkalatos pontjáról. Annál meglepőbb az a cikk, amely a Patria mai számában a Chemrea egyik fiatal vezetője, dr. Petre Tutea tollából látott aapvilágot. A progresszív gondolkodásu chemarista vezető meglepő bátorsággal törlandzsát a „Szent verés”-ben pregnánsan kifejezésre jutó nyomozati erkölcsök ellen. Tutea többek között a következőket írja:

A bunkósbot hübérujai

„A belügyminiszter ur használatára néhány megállapítást akarok itt tenni arról a „törvényes és erkölcsi rendről”, amely a bunkósbot hübérujai között dul. A hagyományos verésről van szó, amely a mi rendőreink és esendőreink erkölcsi ben ugy szerepel, mint bevett eszköz a közjogi és politikai vétségek nyomozásánál. Romániában a rendőri nyomozás vad és verés megtorlás jellegét ölti magára, egy előzetes szankcióit, amely leleslegessé teszi az igazságszolgáltatás létezését. A felháborodás fojtogat, midőn embereket látunk, akik képzeletbeli vétségükért és idegbeteg emberek megzavarodott fejében kitalált összeskűvések ért megnyomoritanak. Ha a román állam nem tartana fenn tényleges társadalmi hasznosságú intézményeket s ha strukturájának összességéből nem lehet ne egyebet kiemelni, mint ezeket az ostoba rendőroket, az volna kinos impresszió, hogy szervezett rablóbanda kényszerű terrorja alatt élünk. Nem tuzozunk: olyan emberek fészkelték be magukat a bűnök megelőzésére hivatott intézményekben, akik becsületére válnának a kavernák világának. Mi értelme van a tudományos rendőrség szakkönyveinek, ha a rendőr egyetlen gondja az hogy az inkvizíciós rendszert tökéletesítse és kifinomítsa a kinzóeszközöket, amelyeket egy Porkvemada fantáziáját is meghaladják. Egyszerű gyanu, amely egy külsejében nem szimpatikus egyén többékevésbé bizonytalan magatartására támaszkodik, vagy olyan tény, amely nem tartalmazza a vétség tárgyi alkotói elemeit,

azonnal „bolsevik” rovatba lesznek bevezetve. Es következik a bosszu! Egy életre-halálra menő harc, vadászat „veszélyes” emberek után, akiket éjfélok emelnek ki a külvárosok piszkos kunyhóiból (nem tudok róla hogy egyetlen „bojárt” is „megpatkoltak” volna a rendőrségen), hogy megfizessék nekik a munkanélküli séget és örökre fejükbe vessék a forradalom eszméjét. A felkelőket gyártó üzemek ragyogóan működnek.

„Nem lehet beletörödni és el-tűzni.”

Ilyen szomorú és vihart jelző eseményekkel, — ilyen barbár eljárásokkal

szemben, amelyek igazságtalansággal és erőszakossággal táplálják az éhesek elégedetlenségét, nem tudunk a beletörődés és az elitelendő türes álláspontjára helyezkedni. Ezen visszaélések szankcionálásában minden késedelmeskedés egyet jelent a bűnrészességgel. Ma az a párt áll az ország élén, amelynek vezetője az ország tudatában, mint a törvényesség letéteményese él. Nos, egyetlen törvény sem írja elő a verést, mint a rendőri nyomozás, vagy mint a megtorlandó eselekedetek szankcionálási eszközét. Mégis hiába hozták a felelős tényezők tudomására a kinzások megannyi esetét semmisen történt. A rendőri szervek megtor-

lási tulbuzgóságát nem csillapították le. A kis satrapákat egyetlen világosan látó akarat sem fékezte meg drága szokásaikban, beteges eltévelyedéseikben. A rendőrségi cellák, nedves pincék valóságos kinzókamrák, amelyekben a vak erő szabadon tombol és prostituálódik az erkölcsi érzék. A nemzeti parasztpárt egy erőteljes polgári felháborodást jelentett ezen állapotok ellen. A nemzeti parasztpárt hisz a polgári rendben s hite ebben a formulában kristályozódott ki a törvénytisztelet. Ha ez a kis, törvényes felülről lefelé induló forradalom nem valósul meg, akkor alkalmunk lesz asszisztálni egy sokkal mélyebb, alulról felfelé jövő forradalom mellett, amelynek következményei kiszámíthatatlanok. Tkatchov mondotta egyszer: a forradalmat a kizsákmányoló kapitalisták, tulajdonosok, konzervatívek és a rendőrség készítik elő. Romániában a rendőrség vállalta magára a forradalom előkészítésének terhét. Akinek érdekében áll Romániában fenntartani a polgári rendet, jobb lesz, ha idejében megakadályozza ezt a bomlási folyamatot. A jelenlegi kormánynak kötelessége megjavítani ezt a helyzetet, amelyben nem bűnös, ha csak nem fogja továbbra is tűrni.”

Madridban letartóztatták Primo de Rivera fiát

Ujabb véres zavargások voltak Sevillában. A baloldaliak kilengését még nem sikerült teljesen likvidálni

Párizs, augusztus 13. Madridi jelentés szerint Sevillában ujabb véres zavargások voltak több halottal és sebesülttel. A bevonuló kormánycsapatok a kapott parancshoz híven szigorúan lépnek fel a rendbontók ellen. A rendőrség számos házkutatást eszközölt. Az ellenforradalom vezére, San Jurio tábornok Madridban van, ahol összeskűvő büntársai kitéfelől vallatják. Tegnap Madridban le-

artóztatták Miguel Primo de Riverát, az elhalt diktátor fiát, akit azzal vádolnak, hogy szintén része volt az ellenforradalmi mozgalomban.

Egyidejű jelentés szerint a szélső baloldaliak kilengéseit még nem sikerült teljesen likvidálni. A fővárosban két templomot és egy zárdát, valamint több arisztokrata palotáját gyújtották fel. Több vidéki városból hasonló excessz-

sok híre érkezett ma is.

Madrid, augusztus 13. Ujabb jelentés szerint San Jurio tábornok, a monárkista felkelés vezére, a bíróság előtt azzal védekezik, hogy a felkelést nem a köztársaság ellen, hanem csak az Asana-kormány ellen szervezte meg. A katonai vizsgálóbíró a kihallgatás aktáit áttette a hadbírószághoz, mely még nem döntött a főtárgyalás kitűzését illetően.

Tedeschi professzor javaslata az antiszemizmus leküzdéséről a genfi zsidó konferencián

A Cionista Világszervezet egyhangulag magáévá tette a zsidó világkonferencia ügyét. Romániából dr. Mayer Ebner és Adler Tibor vesznek részt a genfi konferencián

Genf, augusztus 13. Ma vasárnap Genfben összeülő zsidó világkonferenciára a legtöbb zsidó szervezet bejelentette részvételét. Az amerikai zsidó kongresszus huszonöt delegátusán és a Cionista Világszervezet reprezentánsain kívül a következő európai országok vesznek részt a konferencián: az olaszországi zsidó hitközségek vezetősége, amelynek képviselőiben Tedeschi professzor személyesen jelenik meg, továbbá Lengyelország, Cseh szlovákia, Ausztria, Litvánia, Lettország, Esztország, Románia és a többi kelet-európai országok szervezetei. Németországból a zsidó néppárt és a keleti zsidók szervezete, Hollandiából az „Izrael” szövetség, Franciaországból a „Comité des Délégations Juives”, a „Federation des Sociétés Juives de France” és az Emigdi-rekt, míg Palesztinából a Vaad Leumi képviselteti magát a konferencián. A romániai zsidóság részéről eddig dr. Mayer Ebner, a bukovinai zsidó szervezetek és a zsidó Parlamenti Klub megbízásából, Iltói Adler Tibor pedig a Bné Berith Páholyok kiküldöttjeként vesz részt a konferencián.

Nachum Szokolov a konferencián

London, augusztus 13. A cionista Actions Comité egyhangú határozatban foglalt állást a genfi zsidó világkonferencia

mellett és Nachum Szokolovot, a cionista világszervezet elnökét bizta meg, hogy a világszervezet üdvözlését tolmácsolja a konferencián.

Tedeschi professzor javaslata az antiszemizmus leküzdéséről

Berlin, augusztus 13. Megírta az Uj Kelet, hogy a genfi zsidó világkonferencián Guido Tedeschi professzor, a római egyetem jogi fakultásának világhírű tanára részletes referátumban fog síkra szállni egy az antiszemizmus leküzdésére létrehozandó nemzetközi konvenció érdekében. Tedeschi professzor javaslata iránt világszerte óriási érdeklődés nyilvánul meg. A kiváló tudós a napokban nyilatkozott a berlini Jüdische Rundschau munkatársa előtt referátumának lényegéről.

Tedeschi professzor abból a megállapításból indul ki, hogy a zsidó kérdés egy par excellence nemzetközi problémát képez. A különböző országok zsidóságának helyzetét nézve még világosabban és még kétségbevonhatatlanabban lép elő a zsidó kérdés internacionális karaktere, mint bármikor eddig.

Tedeschi professzor javaslataiban előterjeszti azokat az intézkedéseket, amelyek révén törvények útján lehet le-

küzdni az antiszemizmust. A civilizált országok jelenlegi törvényei mindenesetre büntetéseket szabnak meg az antiszemita kilengésekre, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy ezek a törvények részben elégtelenek, részben hatástalanok az antiszemita természetű bűncselekedetekre. Ma is lépten-nyomon találkozunk a bűnös antiszemita agitációval. Ez azonban nem menne oly könnyen, ha az antiszemita megnyilatkozásokat speciális és szigoru törvényhozás sujtaná. Természetesen szó sincs arról, hogy a zsidóknak bármilyen előjogokat biztosítsanak a többi polgárokkal szemben, hanem csupán egy veszedelem elleni állásfoglalásról, amely ellentétben a többi polgárokkal, csak a zsidókat és közvetve az államot veszélyezteti.

Szászrégeni hírek. Egy jól szervezett pénzhamisítóbanda sikerült a helyi rendőrségnek lelepleznie, a régi szőlők alatti présházákban. Nagyon jól sikerült hamisítványokkal együtt, az első készítmények elhelyezésénél már rajta-veszték a hamisítók, lévén az ötvözet színe elűtő a rendestől. Nagymennyiségű hamis tiz- és huszlejes érmet és egy prést a hamisítókkal együtt a marosvásárhelyi ügyészséghez szállítottak be. Dicsőretre méltó a régi rendőrség főnöke, hogy rövid idő alatt sikerült kinyomoznia a hamisítókát. — A dr. Ferenczy Gyula vezetése alatt levő együttes bucsu estjei a régi mükedvelő gárda elittjének felléptével zajlottak le. Szinre került a Méltóságos asszony trafikja, amelyben elsőrangú alakítást nyújtottak Ferenczy Zsófia és Mimusz, mint Lola és Klári. — Augusztus 10-én nagy Kabarést volt. Kiváló színészi kvalitást árultak el benne Sáska Gerő és Kováts Dezső, mint nőimítátor. Jók voltak még Zonda Dudus, Páska Dezső, Csiky Pista és Benyovszky Babuci zongoraművész.

Ma vasárnap
augusztus 14-én este 7-kor lesz a kolozsvári Zsidó Diáksegélyező nyári mulatsága
a monostori-úti Zajzon-kertben
Kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tartva

Jabotinsky Londonba érkezett

E. Neumann nagyszabású referátumot tartott az Akciós-komité gyűlésén Palesztina gazdasági fejlődéséről és az új gazdasági politikáról

Lord Melchet zsidó részről elítélhetőnek mondotta a French jelentést az A. C. politikai bizottságában

Két napra felfüggesztették az A. C. gyűléseit

London, aug. 13. Az Akciós-komité gyűléseit két napra felfüggesztették és ezalatt a Jewish Agency administratív Committeeje tartja meg tanácskozásait. Az Administratív Committee gyűlései után újra összeül az Akciós-komité és állást foglal a Jewish Agency-konferencia határozataival szemben.

London, aug. 13. Vladimir Jabotinsky revizionista AC-tagok távirati hívére Londonba érkezett. Jabotinsky részt vesz a revizionista unio exekutívéjének gyűlésén, amely dönteni fog Richard Lichtheim, az unio alelnökének azon követelése ügyében, hogy helyezze hatályon kívül a calaisi határozatot. A revizionisták ugyanis öndó cionista frakcióként (Sonderverband) való elismerésüket kérték az Akciós-komitén és ennek nyomán erős közvélemény alakult ki a revizionisták ellen, ami a calaisi határozatok által kiváltott kedvezőtlen közhangulat mellett lojalitásra készítette Lichtheim és Meir Grossmann csoportját a Cionista Világszervezet 1. sz. Cionista körökben remélik, hogy sikerülni fog enyhíteni Jabotinsky intranszigienciáját és egy közös platformot találni a revizionista tábor szakadásának elhárítására. Ez azonban csak a calaisi határozat kiküszöbölése alapján jöhet létre, mely határozat megengedi a revizionista unio tagjainak a sékelfizetés megtagadását.

Izgalmas vita a French-jelentésről az A. C. politikai bizottságában

London, augusztus 13. Az Akciós-komité hacsara és bevándorlási vitája során heves összecsapásra került sor a munkáspárti és a mizrachista delegátusok között. A mizrachisták a középosztály-bevándorlás fokozottabb tekintetbevételét forszírozták és erősen kifogásolták, hogy a legutóbbi certifikátok kiosztásánál nem vették eléggé figyelembe a nemehaluc kategóriába tartozó bevándorlókat.

Arlosoroff az új bevándorlási kormányrendelet ügyében elhangzott interpellációkkal foglalkozik ezután és hangsúlyozza, hogy az új rendelet nem vezet be új praxist a bevándorlás ellenőrzésébe. Az exekutív ennek ellenére is felveszi a tárgyalásokat a kormánnyal a rendelet egyes pontjai ügyében és néhány módosítást fog kérni a zsidó érdekek számontartására.

Lord Melchet a politikai bizottságban

Az A. C. politikai bizottsága bizalmas jellegű gyűlésen tárgyalta a French-jelentést, amelyen ifj. lord Melchet is részt vett. Lord Melchet személyes benyomásait ismertette, amelyeket a fő-kormányzóval folytatott tárgyalásokból nyert és kiszivárgott hírek szerint az Akciós-komité körében uralkodó felfogással egyöntetűen kijelentette, hogy a French-jelentés zsidó részről el nem fogadható. Véleménye szerint azonban helytelen volna egy tisztviselő jelentését a palesztinai vagy a londoni kormány politikájával azonosítani. Ezután az arab kérdéssel foglalkozott és egy zsidó-arab megbeszélés szükségességét hangsúlyozta, amely szerinte a viszonyok javulását kell, hogy magával hozza.

E. Neumann Palesztina gazdasági fejlődéséről

Másnap a gazdasági és pénzügyi kérdéseket vitatta meg az Akciós-komité. Dr. Werner Senator referátumának első részében a bevándorlás kérdésével, a továbbiakban pedig a szervezet pénzügyi helyzetével foglalkozott.

Emanuel Neumann Palesztina hatalmas gazdasági fejlődéséről tartott nagyszabású referátumot. Kifejtette, hogy az új haifai kikötőnek 1933 tavaszára várható megnyitása, a mossuli petróleumtelepek kiépítése újabb nagy lendületet fognak adni az ország gazdasági fejlődésének. Speciális bizottság felállítását kéri a magáninvestálások felbátorítására és propagálására és gazdasági bizottságok létesítését javasolja a diaszpórában. Rámutat arra, hogy az utóbbi esztendőben többszáz amerikai zsidó ment ki Palesztinába és ott tőkebefektetéseket eszközölt. Ezeket a kezdeményezéseket további ezrek fogják követni és a Palesztina számára ilyen módon szabadabb tőke többmillió dollárt vihet az országba.

Új gazdasági politika

— Azt hiszem — mondotta Neumann — főlegesen ezt a magánkezdeményezésről

és a magántőke investálásáról szóló referátumot aláhuznom egy az országépítő alapjainknak szóló lojalitás-nyilatkozattal és annak kihangsúlyozásával, hogy minden készségünkkel állunk az alapok forszírozásának szolgálatában. Azt hiszem, túl vagyunk már azon a stádiumon, amelyben ezt a két munkaterületet mesterségesen antagonizmusba helyezték egy mással szemben. Ma már általánosságban látják, hogy a gazdasági tevékenység eme két fázisának megvan a maga helye és a saját funkciója a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésében. A múltban mégis nemzeti alapjainkra voltunk koncentrálna szervezett erőfeszítéseinkben

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. e. 11 órákor: Feketeszáru cseresznye. (Nagyon olcsó matiné helyárrakkal. Páholy 5 személyre 80 lej. Legdrágább zsölye is csak 20 lej. Sorozatszám: 274.)

Vasárnap este 11 órákor: Tűzmadár! (A budapesti és bécsi színházi évad legizgalmasabb, leghatalmasabb sikerű újdonsága. Nagyon olcsó mozihelyárrakkal. Legdrágább jegy 40 lej. Páholy 5 személyre 120 lej. Többi jegek árai: 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 275.)

Kedden este 11 órákor: Elcserélt ember. (Nagyon olcsó mozihelyárraknál is olcsóbb matiné helyárrakkal. Valamennyi földszinti jegy ára 20 lej, valamennyi erkélyülő jegy ára 10 lej, páholy 5 személyre 80 lej. Sorozatszám 276.)

Szerdán este nincs színházi előadás, mozielőadás van.

Csütörtökön este 11 órákor: Pusztai szél. (Hunyady Sándornak, a Feketeszáru cseresznye szerzőjének, legújabb, óriási sikerű darabja, nagyon olcsó matiné helyárrakkal, földszint 20, erkélyülés 10 lej. Sorozatszám 277.)

Pénteken este nincs színházi előadás, mozielőadás van.

Szombaton este fél 10 órákor: A kisaszszony. (Újdonság először: Góth Sándor rendezése mellett a vigszínház kitéző együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávor Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Premiére helyárrak. Sorozatszám 278.)

Vasárnap d. e. 11 órákor: Éjjeli menedék-hely. (Nagyon olcsó matiné helyárrak-

és annyira nem gondoltunk a magániniciatíva előmozdítására, hogy szükségessé vált a szervezetünk kialakult, megszokás-szerű felfogásunkat a realitásokhoz hozzáidomítani.

Neumann kritikája a multrol

A cionista erőnek 1921 óta kifejtett aktivitása a palesztinai zsidó gazdasági tevékenység hatalmas kibővítését hozta magával. Másrészt az alapjaink segítségével közvetlen módon keresztülvitt munkánk kiterjedése állandóan csökkent a zsidó erőfeszítések összegéhez viszonyítva. Ha tekintetbe is vesszük nemzeti munkánk kvalitatív jelentőségét, vitális és egyedülálló értékeit, fennáll még az aránytalanság a nemzeti munka jelenlegi kiterjedése és a gazdasági tevékenység egyéb területe között, egy tény, amittől nem lehet eltekinteni jövőbeni politikánk megfontolásánál. Olykor elfelejtik, hogy a Keren Hajeszód bevételeinek az utóbbi években tapasztalt visszaesése még a gazdasági depresszió megindulása előtt vette kezdetét. Ez a depresszió természetesen még súlyosította a helyzetet. De számolnunk kell azzal, hogy a bevételek visszaesési tendenciája nyilvánvalóan, függetlenül a gazdasági krízistől és az alapok vezetőinek legbiztosabb erőfeszítéseitől, mint egy speciális tényező hat ki. Az adósságokra való tekintettel hosszabb időre kellesz még korlátoznunk palesztinai tevékenységünket. Ebből pedig az következik, hogy ha Palesztina gazdasági fejlődését illetőleg továbbra is úgy fogjuk fel feladatainkat, hogy azok elsősorban a mi költségvetésünk keretében hajthatók végre és hogy a mi munkánk kihatásai csak arra a kolonizációra korlátozódnak, amelyet saját alapjaink által tudunk finanszírozni, úgy szervezetünk abba a veszedelembé rohan, hogy ötödik kerék legyen a szekeren.

kal, földszintűlő 20 lej, erkélyülő 10 lej. Sorozatszám 279.)

Vasárnap d. u. fél 7 órákor: Olympia. (Molnár Ferenc világhírű színháti játéka nap reprice. A Vigszínház együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávor Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Rendes helyárrak. Sorozatszám 280.)

Vasárnap este fél 10 órákor: Gyógyszerész. (Újdonság először! A Vigszínház együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávor Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Premiére helyárrak. Sorozatsz. 281.)

Színház-Mozgó műsora

Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap d. u. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órákor: Az udvari tanácsos, vidám történet 11 felvonásban, a főszerepekben: Will. Rogers és Myrna Loy. Helyárrak: 10, 20 és 30 lej.

Hétfő, kedd, szerda, csütörtök d. u. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órákor szenzációs premiére. Sommerset Maughan világhírű színműve: A szent láng filmváltozata 10 felvonásban, német nyelven. A főszerepekben: Dita Parló, Gustáv Frölich, Hans von Dwordowsky, Wladimir Soloy. Rendező Wilhelm Dieterle. Hangos kísérő műsor. Helyárrak: 10, 20 és 30 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Augusztus 12., 13., 14-én, péntek, szombat, vasárnap. Németül beszélő hangosfilm, minden idők legnagyobb repülőfilmje, érdekesítő cselekmények mindvégig izgalomban tartják a nézőt. A levegő hősei. Főszere-

„STE“ PAPLAN
CLUJ, Regele Ferdinand No. 9.

- Gloth paplan fehér hát-tal, fehér vattával **L 325**
- Gloth paplan gloth hát-tal, prima fehér vattával **L 490**
- Selyem paplan, prima fehér vattával **L 880**

pekben: Jack Holt, Ralph Graves, Fay Wray.

Augusztus 15., 16. és 17-én, hétfő, kedd, szerda. Németül beszélő és éneklő hangosfilm: Tied vagyok. Főszerepekben: Jenny Hugó, Hermann Thimig.

Augusztus 18., 19., 20. és 21-én, csütörtök, péntek, szombat és vasárnap. Németül beszélő és éneklő hangosfilm, Anny Ondre románul is beszél benne. Éjjel a paradicsomban. Főszereplők: Anny Ondra, Ralph Arthur Roberts, Hermann Thimig. Előadások kezdete fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órákor. Helyárrak: 10 és 20 lej nincs külön repülő és segélybelyeg.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

ארט. כשר

ÉRTESÍTÉS! Még rövid ideig a régi legelképzhetőbb olcsó árban szállítok, frissen olvasztott nyári libaszirt, minden mennyiségben. FRIEDMANN SAMU Oradea, Str. Cuza Voda 6. Kérjen ajánlatot.

Magánvizsgákra való előkészítést felölősséggel vállal érettségizett fiatalaimber héber tudással, ki chimist, raset és gemarét tanít. Vidékre is megy. Ajánlatokat „Lelkiismeretes“ jelígre a kiadóba kér.

Németül tudó kereskedelmi érettségizett gyakornokot keresünk, cim a kiadóban.

Fogorvos elsőrendű 12 éves gyakorlat-tal, technikához értő, társulna, helyettesítene, praxist vezetne. Dr. „Családi“ a kiadóba.

Metsző, hitoktató és jó előimádkozó szerény fizetéssel állást keres szeptember 15-re. Cim: Izr. Hitközségi kántor Ciacoava, jud. Timis.

Modern két, három és négy szobás lakások azonnalra kiadók. Értekezhetni Str. Univeristátei 3. Házfelügyelőnél.

Garcon lakás. Egy szoba előszoba és fürdőszoba, butorozva vagy butorozatlanul azonnalra kiadó. Értekezhetni Str. Univeristátei 3. Házfelügyelőnél.

Modern két és három szobás lakás azonnalra kiadó. Értekezhetni Str. Basarabia 10 (volt Kemény Gábor ucca) Házfelügyelőnél.

Keresek megvételre jókarban levő modern ebédlőt. Cim Singer Mór Dej, Str. Ghg. Sineai 3.

Gépi azsurt és preciz gomblyukkötést és pliszét, gaufreét olcsón vállal. Nagyvárad, Piata Mihai Viteazul 5.

Uj és

Polgárhá-
németek int-
nek: leleple-
Otto Lilient-
terfeldében.

Otto Lillie
városban élt
zött, szívbe-
cióval, repü-
előtt. Akart
burgi mező-
Gusztáv, ak-
foglalkozott
lését, fizika-
állásának, a
dolgozott, m-
összeállított
zenőt négyze-
nem volt hi-
zel 1891-ben
léseket. Ha
primitív alk-
síklopépítés
A: apparát-
szülékeket, a
sportolásra
kor arra, ha
bonyolítani

Első fölsz-
tus 12-én
megint sík-
rekordjait
elkapta, a f-
töréssel ma-
halt.

Csak spo-
való szánkó
egy zágráb-
Dávid már-
kedett, hogy
ber- és ár-
nyolítani. M-
dozatokkal
léghajónak,
félnek n-
eredményel-
légi közleke-

Majd val-
fogultságok
nek ennek
az aktái is,
fogja, hogy
mekkora k-
val, önfelát-
akarta az
Most mé-

MEGHOSSZABBITOTTA szabadságát; ez a szombat nem lesz az utolsó, amelyet nyaralásban tölt el; még egy heti pihenés, még egy hétig friss tiszta levegő.

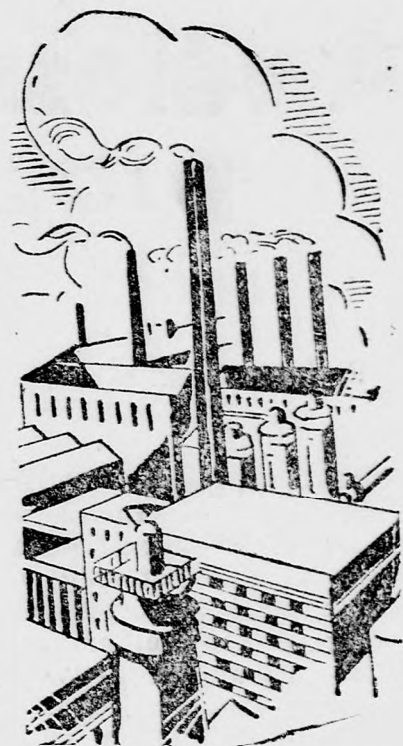
Miért is ne hosszabbítaná meg szabadságát ebben a kánikulai hőségben, ha minden nap beszélhet Bukaresttel, irodájával, ha közölhetik Önnek a legfrissebb híreket és megadhatja a szükséges utasításokat.

A Societatea Anonimă Română de Telefoane intézkedett, hogy a fürdőhelyek és üdülőtelepek telefonszolgálatát tökéletesítsék, hogy a nyaralók lakásukkal vagy irodájukkal minél könnyebben érintkezhessenek.

Néhány nyaralóhely telefonszabása

3 perc — 8 és 21 óra között	Herkulesfürdő-Bucuresti	80 Lei
Busteni-Bucuresti	Văra Dornei-Bucuresti	80 "
Sincia-Bucuresti	Govora-Bucuresti	60 "
Constanța-Bucuresti	Bălcic-Bucuresti	60 "
Calimani-Bucuresti	Vizakna-Bucuresti	60 "
Sovata-Bucuresti	Slanicul Mold.-Bucuresti	60 "

Esti 21 óra után 40% mérséklés. Sürgős beszélgetések háromszoros díjat fizetnek.

SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TELEFOANE

HIREK

Uj és régi légi diadalok

Polgárháborujuk zajlása közepette a németek intim nemzeti ünnepre készülnek: leleplezik azt az emlékművet, amit Otto Lilienthal emlékére emeltek Lichtenfeldében.

Otto Lilienthal egy kis pomerániai városban élt, egyszerű körülmények között, szívében a legszebb emberi ambícióval, repülni akart már negyven év előtt. Akart és kísérletezett. A karisburgi mezőkön próbálkozott. Fivére, Gusztáv, aki természettudományokkal foglalkozott, figyelte a madarak repülését, fizikai törvényeit a levegő ellenállásának, a mozgást mérte, számokkal dolgozott, mialatt Ottó fűzfavesszőkből összedállította első repülőkészülékét tizenöt négyzetméternyi felülettel, amely nem volt husz kilónál súlyosabb és ezzel 1891-ben megkísérelte az első repülést. Ha kedvező volt a szél, ezzel a primitív alkalmatossággal száz méteres siklórepülést is végre tudott hajtani. Az apparátus nélkülözötte a kormánykészülékeket, a rendes ülőhelyet, az egész sportolásra volt tervezve, ki gondolt akkor arra, hogy közlekedést lehessen lebonolyítani a légűrben.

Első fölszállása után öt évvel, augusztus 12-én a Rhinova-hegyek között megint siklórepüléssel próbálta eddigi rekordjait megjavítani. Egy szélroham elkapta, a földhöz vágta. Nyakcsigolya töréssel maradt a földön, másnap meghalt.

Csak sportnak szánta, a levegőben való szánkázásnak ugyanakkor, amikor egy zágrábi zsidó mérnök, Schwarz Dávid már arra gondolt és úgy cselekedett, hogy a levegőben nagyobb ember- és árutranszportot lehessen lebonolyítani. Megkonstruálta és nehéz átdozatokkal a vázát megcsinálta annak a léghajónak, amit most általában Zepelinnék neveznek és mely az eddigi eredmények után a legalkalmasabb a légi közlekedésre.

Majd valamikor, egészen nyugodt, el fogultságoktól mentes időben előkerülnek ennek a Schwarz Dávid esetnek az aktái is, előkerülnek és a világ látni fogja, hogy a felvidéki zsidó fajtájának mekkora kulturszeretettel, szívóssággal, önfeláldozással és önzetlenséggel akarta az ember magasbajutását.

Most még felejtik. A neve: szunnya-

dó lelkiismeret, amit egy megértőbb világ föl fog ébreszteni.

Németország egy más intim ünneplésre is készül. Európa, vagy talán a világ legnagyobb repülőgépe, az „ANT 14” jön Moszkvából Berlinbe. Öt motorja van, 6600 kilónyi teherképessége, negyven ember számára van férőhely benne és 180 kilométert rohan óránként a levegőben. Egész szériát fognak belőle gyártani, mert ezzel akarják a 10.000 kilométeres Moszkva—Wladivosztoz vonalon a leggyorsabb közlekedést megcsinálni, a Távolkelet felé. A hatalmas gép egy napig keringeni fog a német birodalom fővárosa fölött, hogy demonstrálja a szorjiet konstruktív munkáját.

Ezt a gépet két nemorosz konstruálta: Steinhardt és Beersin. A nevük szerint — destruktívek. (szí i.)

— Ma este lesz a kolozsvári Zsidó Diák segélyző kerti mulatsága a Zajzon-kertben. A kolozsvári zsidó ifjúság oly nagy sikerűnek ígérkező rendezvényről gondoskodott ma estére, amely bőségesen kár pótolni fogja a résztvevőket azokért az elmaradt szórakozásokért, amelyekről az idei nyár kedvezőtlen időjárása fosztotta meg őket. Ma este 7 órakor lesz a Diáksegélyző hangulatos, vidám nyári bálja, amely a régi, fiatalos jókedv jegyében fog lezajlani. Az ifjúság iránti szeretet és a jókedély iránti megbesülés bizonyára el fogják hozni erre az alkalomra a parkserű, élvezetes Zajzon-kertbe a kolozsvári zsidó társadalom minden számottevő tagját.

— Eljegyzés. Havas Irénnét Kolozsvárról eljegyezte Székely Imre Budapest.

Újra emelkedet a francia jegybank aranyállománya. Párizsból jelentik: A francia jegybank aranyállománya 82 milliárd 179 millióra emelkedett. A bankjegyek aranyfedezete 76.16 százalékról 76.66 százalékra javult, ami újabb rekord a jegybank fennállása óta.

— Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, mirigybetegek, bőrkiütések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz szabályozza a beiek annyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a valódi Ferenc József víz hatása mindig kitűnően beválhat. A Ferenc József keserűviz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Az olasz diplomáciai kart gyökereiben átszervezi Mussolini, Rómából jelentik: Mussolini áthelyezéseket és nyugdíjazásokat rendelt el a diplomáciai karban. Változások állanak be a washingtoni, párizsi és berlini nagykövetségek, továbbá a buenosayresi, angorai, varsói, brüsszeli és madridi követségek vezetésében.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik felejthetetlen édesanyánk elvesztése fölötti fájdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet. Dr. Kohányi Rezsóné, dr. Heilper Arnold, Heilper Béla és Heilper Vilmos.

— Emberhúst akart kimérni egy megőrült földbirtokos. Eszékről jelentik: Nikolics Antal antunováci földbirtokos a háboruban fejlődést kapott és azóta gyakran panaszkodott fejfájás miatt. Az utóbbi időben borzalmasan szenvedett a fejföresöktől, tegnap aztán váratlanul kitört rajta az örület. Reggel korán köntényt kötött maga elé, előszedte a nösszu disznóölő késeket, azokat köszörülni kezdte és úgy tett, mintha disznóölésre készülné. „Mit akar, apám, azokkal az éles késekkel”, — kérdezte tőle ijedten a legényfia. „Mészárszéket nyitok ember készülné”, — válaszolta a tébolyult, — készüljete a halálra, mert most mindenkit le fogok szurni”. A következő pillanatban a megrémült fiatalemberre vetette magát és karján megsebesítette. A legény elmenekült a dühöngő elől, aki erre feleségére vetette magát, akit szintén megsebesített, majd az anyját a földre teperte és össze-vissza rugdalta. A dühöngő csak a szomszédok segítségével lehetett megfékezni és átadni a mentőknek, akik beszállították az észéki elmeogyinteztbe.

— Orvosi hír. Dr. Havas József fül-, orr-, gégeszakorvos külföldről hazakerkezett, rendeléseit Unió ucca 6 sz. alatt megkezdte.

— A legrégebbi koponya. Londonból jelentik: A prehisztórikus tudományok kongresszusán Elliot Smith tanár fel-tűnést keltett azzal a bejelentéssel, hogy a világ legrégebbi koponyáját Londonban találták. A koponyát a tudós „Lloyd's koponyának” nevezte el, mert a Lloyd's biztosítótársaság új palotájának építése alkalmával folytatott ásások során 42 láb mély kék agyagrétegben találták. A Lloyd's koponya a musztériai korszak előtti időkből származhatott, sokkal régebbi a híres pekíngi koponyánál, melynek korát egy millió évre becsülik, tulajdonosa egy 50 év körüli, valószínűleg balkezes nő lehetett. A koponya jellegzetes tulajdonságai alig térnek el a homosapiens fővonásaitól. Alexander Keiller tanár ugyancsak a prehisztórikus kongresszuson érdekesen ismertette Anglia őslakosságának civilizációját a wiltshirei leletek nyomán. Ez a lelet egy nolit-korbeli telep maradványa lehetett. A rengeteg szarvasmarha, sertés, kecske és juh csontvázak tanúsága szerint az őslakók állattenyésztők voltak s a fegyverek teljes hiánya békés természetüket mutatja. A marhakoponyák a jobb szem fölött át vannak lukasztva, ami arra vall, hogy barmaikat úgy ölték meg, hogy kövöső-vej lékeltek meg fejüket.

— „STEÁ” Selyem, Divat és Paplan-áruház Cluj, C. Regele Ferdinand 9 cégnek sikerült egy selyemgyárnál egy nagyobb tétel tisztaselymet, minden divatszínben és minőségben olcsón lekötni, mit a 85 lejes műselyem árához arányítva fog árusítani.

— Roth László temesvári fiatal zsidó fotóművész képiállítása elé. A közeljövőben rendezti meg Roth László temesvári fiatal, zsidó fotóművész fényképiállítást. Az alig huszonhétéves fiatal fényképész ezzel az ujszerű, dicsérendő, vállalkozásával a ma már komoly művészsztársamba menő fényképszípar előrehaladását és eddig produkált komoly teljesítményét akarja érzékeltető formában a különböző művészetek fejlődése iránt érdeklődést tanúsító publikumnak bemutatni. Kétségtelen, hogy Roth László ezzel a kezdeményezésével itt: Erdélyben és Bánátban szűztalajra talal — az igazi értéket képviselő fotóművészet propagálására minálunk még nem vállalkozott senki és ép ezért a kiállítás sikerét már eleve biztosítja az a tény is, hogy Roth László művészi produkcióján kívül a publikumnak izelítőt nyújt majd a fotóművészet mai különböző gazdag irányzatairól, stílusairól, egyezőval: a sötétkamara százfajta ötleteiről és kombináció lehetőségeiről. Természetesen, ezenkívül még az a cél is lebeg a fiatal fényképész szeme előtt, hogy tettekkel dokumentálja, hogy a fotóművészet már rég kötötte gyermekcipőit s kereteit annyira kifinomította, hogy ma már rangfokozat szerint is a produktív művészet egy igen komoly válfajának tekinthető.

A kilátás sikerét egyébként a kiállítandó képek is eleve garantálják. Ebben a tekintetben valóságos meglepetéseket tartogat mindazok számára, akiknek manapság bárminő kapcsolatuk is van a fényképszéttel. A bemutatásra kerülő képek a fotóművészet különböző irányzatait illusztrálják. Grafikonját adja majd ez a kiállítás a fényképezet fejlődési fokainak: a fotográfia próbálkozásainak első stádiumától sorra kerülnek mindazok a képeken keresztüli ábrázolt periódusok, melyek a mai kialakulásában már majdnem kifogástalan fotóművészetig vezetnek. A fényképezetben domináló irányzatok között, természetesen, az első helyen a német, a japán és a magyar fel-fogás áll. Ezek közül a német expresszionista-, a japán csendélet- és a magyar grafikaútanzó elgondolásaival hozta a fényképezet mérőföldes léptekkel közelebb az igazi értéket reprezentáló művészethez. Roth László egyaránt odaadó hive mind a három elgondolásnak, de emellett a különböző domináló irányzatokba mesterien bele tudja vinni egyéni meglátásait és értékeit, ami aztán művészetének is rendkívüli érdekességét és kvalitást biztosít. Vannak képei, így: „Az öreg zsidó”, „A gondolkodó”, „A nő” és mások is, melyek már számot tarthatnak arra, hogy művészi súlyt reprezentáló képek gyanánt látványosságként is a falra kerüljenek. Roth László kezdeményezését a legnagyobb érdeklődéssel kísérik az összes számottevő művészi körök is.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A választfelirati javaslat a gazdasági problémák megoldását ígéri az uralkodónak

A bukaresti sajtó kritikája a Valda-kormány programjáról. Kedden kezdődik a választfelirati vita

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara szombat délutáni ülésén Radulescu-Mehedinti felolvasta a felirati bizottság választfelirati javaslatát, amely a következőket mondja: „Felség! A képviselőház tagjai, akik a választók szabad megnyilvánulása útján kerültek ide, szívükön viselik azt a nehéz feladatot, amit a holnapi napért való aggodalom ró rájuk. Ez a helyzet hű képe annak a nagy gazdasági krízisnek, amelyen átmenet ma az egész világ és emberiség és amely minden jobb reménység megsemmisítésével fenyeget. Felséged rámutatott ama nehézségekre, amelyek utunkban állnak, de mi tudatában vagyunk, hogy fáradságos utunk végén meg fogjuk találni áldozatkészégünk gyümölcsét. A nemzet akaratából kerültünk ide és ez feljogosít arra, hogy az ország számára olyan törvényeket hozunk, amelyek hivatva lesznek helyzetén javítani. A parlamentarizmus elve alapján, az alkotmányosság keretei között állva fogjuk végezni munkánkat.

Bármilyen ellentét is volnának az egyes pártok között, biztosítjuk Felségedet, hogy az ország minden fia egységes abban, hogy minden áldozat készséggel meg kell védeni az államrendet

és az állam fundamentális intézményeit, elsősorban derék hadseregünket. Minnyájan egyesülünk a tiszteletben és becsülésben, amit a mi fiatal királyunk iránt érzünk, akinek bátor szavai felébresztették bennünk a kötelességteljesítés tudatát és erőt ad feladataink teljesítésében.

A nyomor az állam összes társadalmi osztályait egyaránt sújtja, mégis az ország mezőgazda jellegénél fogva leginkább a földművelés szenved, az a társadalmi osztály, amely az ország népének túlnyomó részét képezi és amelynek boldogulásától függ a többi termelő osztály sorsa is.

Az egész állam struktúrája a mezőgazdaságon nyugszik, ezért első gondunk, ennek a felsegítése lesz.

Felség! Az általános választójog élvezte a polgárok nevelését és Románia polgárainak a jövőben nem lehet más választásban részük, mint polgári jogaiknak tiszta és szabad kifejezésében. Az ország ma abban a helyzetben van, hogy összes fiainak házasszeretetére appellálva kell törekednünk a román nemzet sorsának könnyítésére, betöltve mindnyájunkat az a remény, hogy ennek a népek Kelet-Európa civilizációja körül még nagy történelmi szerepe lesz.

A képviselőház ígéretet tesz Felségednek, hogy állandó áldozathozattal fogja szolgálni az ország érdekét, megerősítve örök időkre ama megingathatatlan kapcsolatokat, amelyek a román nemzetet királyával egybekötik. Éljen a király, éljen Mihai nagyvajda, éljen a dinasztia!”

Hosszantartó taps követte a felirati javaslat felolvasását.

A kamara ezután sorsolás útján megalkototta a szekciókat, amelyek az egyes törvényjavaslatokat megvitatják.

A szenátus mai ülésén Costachescu elnök felolvasta a beérkezett törvényjavaslatokat, többek között a vagyonellenőrzésről szólót, amely az előző parlamentben elintézetlen maradt.

Ezután Ispescu Grecul felolvasta a választfelirati javaslatot, amelyet a szenátus éljenzéssel fogadott.

A Lupta összefoglalva Vaida programját a következő konklúziókat vonja le abból:

A kormány első feladata a krízis leküzdése és ehhez három irányú aktivitás szükséges:

1. A belföldi gazdasági helyzet orvoslása.
2. A külföld felé a preferenciális szerződés megvalósítása.
3. Együttműködés a Népszövetséggel az általános gazdasági helyzet megjavítása érdekében.

Ami az adószállításokat illeti, a Lupta információi szerint a legjobban sújtott mezőgazdaság adóját mint egy 50 százalékkal fogják mérsékelni. A többi adónemnél a mérséklés kisebb lesz, de 20 százalékgig ezeknél is csökkentés várható. A kormány minden osztály helyzetén igyekszik enyhíteni és más eszközökkel is törekszik majd ennek elérésére.

A Népszövetséggel a tárgyalások folya-

matban vannak. A kormány megbízta Pavel Radulescut, a külügyminisztérium gazdasági osztályának vezetőjét az újabb előkészítő lépések megtételére. Bizonyos, hogy szeptemberig a Népszövetségi tanács ülészakának megkezdéséig teljesen tisztázódnak a Népszövetséggel kapcsolatos problémák, úgy, hogy az októberben megnyíló parlamenti ülészak elé már a kormány megfelelő javaslatokat tud majd terjeszteni.

Bratianu György liberális pártja ma délelőtt értekezletet tartott, amelyen a kormányprogrammal foglalkoztak és lezagezték álláspontjukat. A párt részéről Bratianu György fog felszólalni a Kamarában a kormányprogram vitájában és interpellációt fog intézni a kormányhoz a lengyel-orosz szerződés ügyében.

A szovjet a Dnyeszter mentén tartja meg az idén a katonai hadgyakorlatokat

VARSO, augusztus 13. A lengyel lapok közlése szerint az idei oroszországi katonai hadgyakorlatokat a szovjet a Dnyeszter mentén és az ukrán határ vidéken tartatja meg. Varsóban a hír nagy feltűnést keltett, annál is inkább, mert a szovjetnek Romániával való viszonya nem mondható barátságosnak.

Pan Halipa megbánta makacsságát, de már késő

Bucuresti-Bukarest, augusztus 13. A Pan Halipa-ügy még mindig nem nyert elintézést. A Curentul szerint a beszarabiai miniszter már megbánta makacsságát, annál is inkább, mert látja, hogy 71 beszarabiai kormánypartii

képviselő közül csak 31 áll mellette és ezek közül is csak 17 helyesli intranzigenciáját. A lap szerint a kormány nem erőlteti a dolgot, legalább megta- karítják a beszarabiai miniszter fizetését.

Kiirtotta családját a megvakulástól való félelmében

Feleségét és két gyereket megfojtotta, magát megmérgezte egy banktisztviselő

Berlin, augusztus 13. Berlin északi városnegyedében, a Kiautschaustrasse 3. számú házában borzalmas családirtást hajtott végre Hermann Stech volt banktisztviselő. A 43 éves ember az utóbbi időben egy a háboruban szerzett betegsége következtében szembajt kapott, amelyről orvosaitól tudta, hogy vakssággal fog végződni.

A szerencsétlen ember ettől a kataszt-

rófától való félelmében napok óta nem tudott enni és aludni. Tegnapelőtt azután végzetes selekedetre határozta el magát. Harmincegy éves feleségét és két gyermekét álmukban megfojtotta, majd világító gázzal megmérgezte magát és meghalt.

Az esetet, minthogy a család a negyedik emelet egy félreeső részén lakott, csak most fedezték fel.

Genfben most készítik elő a közép- és keleteurópai államok gazdasági rekonstrukciójával foglalkozó konferenciát

Genf, augusztus 13. Most készítik elő azt a nemzetközi konferenciát, amelynek összehívását a lausannei egyezmény negyedik szakasza mondotta ki s amelynek a közép- és keleteurópai államok gazdasági és pénzügyi rekonstrukciójával kell foglalkoznia. Az értekezlet programja két részből fog állani.

Az első az agrártermékek elhelyezése nek biztosítását és jobb értékesítését célozza, a másik pedig állásfoglalás lesz

abban a kérdésben, miként lehetne a közép- és keleteurópai országokban fennálló devizakorlátozásokat, fokozatosan megszüntetni.

Résztesznek a konferencián a hatalmak delegátusain kívül Bulgária, Görögország, Csehszlovákia, Románia, Ausztria, Magyarország és Jugoszlávia kormánykiküldöttei s a második program pont tárgyaásánál Belgium, Hollandia és Svájc is.

Maniu Gyula Badacsonyan

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Epoca szerint Maniu Gyula ma Badacsonya utazik, ahonnan kedden érkezik vissza a fővárosba.

Lanyhult a bukaresti terményiőzsdé.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 13. A gabonatőzsdén tegnap lanyhulás állott be. 79—80 kg-os buza ára 48—49 ezer lej volt, a gyengébb minőségű búzáé 25—26.000 lej. A zab, régi termésé 23—24.000 lej, újtermésé 21.000 lej, az árpa szilárd. Régi tengeri ára 21.000 lej volt, új tengeri, októberi szállításra 19.000 lej.

Az új miniszterek a konstancai tengerészeti ünnepségen

Bucuresti-Bukarest, augusztus 13. Samsonovici tábornok, hadügyminiszter ma este a királlyal Konstanca utazik az ottani haditengerészeti ünnepségek-re. Vaida miniszterelnök és Popovici igazságügyminiszter Techirghiolból vasárnap reggel szintén Konstanca érkezőnek.

Junian és Goga Karlsbadban

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Junian holnap egyhávi kurára Karlsbadba utazik. Ugyancsak a világhírű cseh fürdőre megy Goga Octavian is, aki tegnap Csucsára jött, onnan azonban még visszatér Bukarestbe, mert fel akar szólni a kormányprogram vitájában.

Borzalmas tömegkalasziót okozott a feirobbani cséplőgép

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Prahova megyei Oorlastesti községben tegnap borzalmas robbanás történt. Egy tulfutott cséplőgép robbant fel és 16 munkást megsebesített. A sebesültek közül 6-ot kórházba szállítottak, ahol egyikük, Tudor Tulea meghalt, 3 a halállal vívódik.

Október elsejére Bazelbe hívta össze Coudenhove-Kalergi az Európa-kongresszust

Bazel, augusztus 13. Coudenhove Kalergi gróf október elsejére Bazelbe hívta össze az Európa-kongresszust. Igéretet tettek az értekezleten való megjelenésre Lagerlöff Zelma, Henry de Jouvenel, Gerhardt Hauptmann, Cailaux, Jorga, Lukács György s mások sokan az európai szellemi élet elitjéből. A kongresszus öt napon át fog tanácskozni.

Kreuger gyűnikirály szerelméi

Irtá Ingeborg Eberth, Kreuger leghívebb barátnője. A szenzációs könyv ára 60 lej Lepagenál Cluj, postán utánvéttel. Kérje az új könyvszenzációk jegyzékét.

MAKSAY A. Villany- és vízvezeték-szerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindennemű szerelési munkát a leggyorsabban vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10, sa. Telefon 9-77.

Taxa postală plătită în no. No. 224.716

da Baron L. I. Telefon: 9-77. Havonta 110, évre 600, egy földre: Havonta félre 6, egy detések díjaz KELET" az zsidóság egy keink utány rás megjelöl

Pihennek

Tegnap és karestben.

Ünnep lévszünetet tartó széjjel szaladt szivni.

Maniu Bada

Vaida, Pop

Tekirghiolban

Samsonovici

konstancai str

Calinescu P

Duca roman

az ünnepet.

Jorga ped

legfrissebb bu

Kedre min

mélhetőleg ho

tó hegyi szelet

geri levegőt.

Nagyon elke

Kolera és

Japán bevo

ván leigázta.

Kinai banda

vivnak ma is,

zsuriát megs

Japán elis

rik el.

Háborus fe

lehetőse az

Imperialista

ják az egész

Tömegek eh

Tömegek eh

Es pár nap

az árvíz harm

el — Mandzs

A kolera, n

leti háboru n

Es az árvíz

háboru miatt

Harmincöte

alatt.

De legaláb

tek el.

„Csak“ kole

Amerikai

Amikor az

hatalma tetőp

csi intranzig

szólama az v

semilyen kör

meri el a sz

Ezt az intr

mi mély filo

totta alá, —

teni a yenkik

Ez az intr

a kapitalizmu